

ЯНЬ Пен,

*аспірант кафедри інформаційної,
бібліотечної та архівної справи,
Харківська державна академія
культури*

ФІЛОСОФСЬКЕ ПІДґРУНТЯ ДУХОВНОГО ОСВОЄННЯ КНИЖКОВОЇ КУЛЬТУРИ КИТАЮ

Охарактеризовані національні особливості формування книжкової культури Китайської народної республіки. Відзначено роль бібліотечних колекцій документної культурної спадщини. Розглянуті трансформації книжкової культури, що відбуваються під впливом цифрових технологій.

Ключові слова: книжкова культура, книжкові колекції, Книга змін, бібліотека, Китайська народна республіка.

Охарактеризованы национальные особенности формирования книжной культуры Китайской народной республики. Отмечена роль библиотечных коллекций документного культурного наследия. Рассмотрены трансформации книжной культуры, которые происходят под влиянием цифровых технологий.

Ключевые слова: книжная культура, книжные коллекции, Книга перемен, библиотека, Китайская народная республика.

The national peculiarities of the formation of the book culture of the Chinese People's Republic are described. The role of library collections of documentary cultural heritage is noted. The changes of the book culture that are taking place under the influence of digital technologies are considered.

Key words: book culture, book collections, Book of changes, library, Chinese people's republic.

Книжкова культура виступає однією із форм культури і розглядається як соціокультурний феномен, який має реалістичний, конкретний характер та поєднує матеріальну і духовну складові. Ця теза є системоутворюючою для аналізу діяльності документно-інформаційних установ Китаю, країни, яка є спадкоємицею однієї з найстаріших цивілізацій. Потужний розвиток КНР, який світ спостерігає останні десятиліття, ґрунтується на глибокому філософському підґрунті, задокументованому в книжковому спадку. Духовні досягнення сучасності базуються на потужних світоглядних засадах, що знайшли відображення в книжковій культурі Китаю, яка поєднує основні системоутворюючі складники: культуру книги (рукописна книга, видавнича культура, мистецтво книги, друкарське мистецтво, палітурне мистецтво); культуру поширення книги у суспільстві (збереження та використання книг у бібліотеках і приватних книжкових зібраннях, рівень організації книжкової торгівлі, розвиток системи бібліографічної інформації, бібліофільство); культуру читання (формування читацьких інтересів, придбання книг, процес читання та засвоєння культурної спадщини) [1]. Система книжкової культури охоплює і книжкове пам'яткознавство, яке виступає «основоположним джерелом формування уявлень про книжкову культуру певного часу і спільноти» [2].

Рукописна і друкowana спадщина є основою формування національного інформаційного простору Китаю, провідне місце в якому займає система бібліотечних установ, яка об'єднує бібліотеки всіх типів і видів. Головною бібліотекою Китаю з найбагатшими та різноманітнішими колекціями рукописних, друкowanych і цифрових носіїв інформації є Національна бібліотека у Пекіні, яка є національним сховищем, центром національної бібліографії, провідною інформаційною установою, що активно сприяє економічним реформам і розширенню міжнародних зв'язків. Національна бібліотека Китаю є скарбницею книжкової культури, її національне зібрання документів має всесвітнє значення. Вона виконує роль інтегратора системних змін у національній бібліотечній системі КНР [3]. Незважаючи на те, що загальною особливістю побудови національної системи бібліотечних установ Китаю є жорстка централізація, підпорядкованість рішенням зверху, закритість для зовнішніх втручань, уже сьогодні можна констатувати: бібліотеки Китаю активно використовують автоматизовані бібліотечно-інформаційні системи, опановують цифрові технології, створюють інформаційні сайти та портали, консолідуєть інформаційні ресурси, формують систему електронних комунікацій. Їх основне завдання: максимально повно розкрити потужний духовний потенціал національних книжкових ресурсів, сприяти реалізації національної стратегії в галузі документно-

інформаційного забезпечення науки, освіти; сприяти збереженню національних філософських, культурних традицій.

Філософське підґрунтя духовного освоєння тисячолітньої історії розвитку китайської культури знайшло відображення в найцінніших книжкових пам'ятках, зокрема в І-Цзин, Книзі змін. З цієї точки зору Yihe є духовним шляхом до І-Цзин, який інтегрує Конфуціанізм, Даосизм, Дзен, Китайську медицину і китайський Кунг фу. Центральна концепція І-Цзин відображає базові філософські положення китайської культури, а саме:

- Цілісне мислення;
- Гармонія креативності та практики;
- Управління змінами: простота, різноманітність, сталість;
- "Тріада": Небо, Земля і Люди для досягнення Вищої межі

Гармонії;

- Інь проти Ян;
- Інтуїтивне мислення;
- Жорсткість і гнучкість працюють разом [2].

Духовні й філософські засади китайської культури втілюються в практику китайської системи управління документно-інформаційними установами: бібліотеками, архівами, музеями, системою освіти, що базуються на базових компонентах І-Цзин:

"1" - Велика межа: Лідерство – представляє стратегію установи, втілює "Час".

«2» Інь і Ян: Менеджмент – представляє м'які і жорсткі чинники, втілює "Зміни".

«3» Сили: Організація – представляє структуру установи, втілює «Позицію».

«5» П'ять вищих сил: Координація – представляє людський ресурс, втілює «Ринок».

«8» вісім триграмм: Баланс – представляє зміни у зовнішньому середовищі, втілює «Гармонію».

Ці ключові вихідні дані лежать в основі розвитку системи інформаційно-документних комунікацій, яка на шляху реалізації нових завдань інноваційного розвитку китайського суспільства формує ініціативи щодо розробки та впровадження колекцій документних пам'яток, електронних ресурсів, цифрової бібліотеки. Ця діяльність у сфері конверсії до електронної форми книжкової культури має міжвідомчий, міждисциплінарний і національний масштаб. Найпотужнішим центром книжкової культури країни стає Китайська академічна цифрова бібліотека. Її виникнення є результатом поєднання Китайської академічної бібліотечно-інформаційної системи і цифрової академічної бібліотеки Китаю та Америки у 2002 році. Завдання створення китайсько-американської академічної цифрової бібліотеки включено в плани розвитку КНР як важливу частину системи державного розвитку. Результатом проекту стало функціонування найбільшої в світі неприбуткової цифрової

бібліотеки з більш ніж 2,5 мільонами книг на китайській та англійській мовах, який забезпечує універсальний персоніфікований інформаційний сервіс, цифрову інтеграцію наукових джерел [6]. Проект охоплює створення медіа-ресурсів з медицини, техніки, сільського господарства, гуманітарних, соціальних наук, мистецтва та інших галузей, в тому числі образотворчого, театрального мистецтва, будівництва, архітектури, народних промислів, декоративно-прикладного мистецтва. Основний ресурс, створений в результаті реалізації проекту – це сукупність відсканованих книг, серед яких: 224 тис. стародруків, 150 тис. творів художньої літератури, 150 тис. періодичних видань, 40 тис. випусків газет, 800 тис. книжок, випущених після 1949 р., 320 тис. видань на англійській мові, 13 тис. наукових видань, 4 тис. відеороликів, 55 тис. аудіокниг [5].

Інформаційні колекції спрямовані на супровід навчання, підтримку наукових досліджень академічних інститутів і університетів через Інтернет. Він створює умови для духовного освоєння книжкової культури Китаю, сприяє еволюції китайської цивілізації через еволюцію окремої людини, дозволяє усьому світу знайомитись з культурними та науковими надбаннями китайської цивілізації, вивчати та досліджувати її історію та сьогодення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васильев В. И. К постановке вопроса об определении понятия «книжная культура» // URL: http://www.naukaran.ru/sb/2002_3/03.shtml.

2. И-Цзин («Книга перемен») / Пер. с кит. А. Лукьянова, Ю. Щуцкого. СПб.: Издательский дом «Азбука-классика», 2008.

3. Ковальчук Г.І. *Книжкові пам'ятки як соціокультурне явище*. Історіографічні та джерелознавчі проблеми історії України. Книга в історії і культурі. Дн. : Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2012. С. 28-39.

4. Чжао Лін *Національні бібліотеки в стратегіях розвитку інформаційної інфраструктури суспільства*. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2008. № 1. С. 43–47.

5. Startup Ceremony for the "CADAL Project, Phase II" Was Held at Zhejiang University // URL: <http://rd.zju.edu.cn/en/index.php?c=main&a=detail&id=75>.

6. Zheng Hao. *Digital environment of book culture in China*. The 8th International conference —Science and society (November 9, 2018). Accent Graphics Communications & Publishing, Hamilton, Canada. 2018. p. 440-446.